

Roll No. ....

Total No. of Questions : 12]

[Total No. of Printed Pages : 24

SS

2320

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ACCOUNTANCY-II (Part-I) &

ACCOUNTANCY-II (Part-II)

(Commerce Group Only)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : 3 hours

Maximum marks : 50

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 142/A ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ; ਭਾਗ-ੳ, ਭਾਗ-ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ-ੲ। ਭਾਗ-ੳ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਗ-ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ-ੲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(v) ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਲਾਈਨਾਂ ਜਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(vi) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਗਣਨਾਯੰਤਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਗ-ੳ

(vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ 3 ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਵਸਤੂਨਿਸ਼ਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ; ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਇੱਕ ਵਾਕ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰੋ/ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ/ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 5 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹੋਣਗੇ। ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 5-10 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 6 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਉਪ-ਭਾਗ ਹਨ। ਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 15-20 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 7 ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਗ-ਅ ਅਤੇ ੲ

(viii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 8 ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ 3 ਉਪ-ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਅਤੇ 10 ਹਰੇਕ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 5-10 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(2)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 11 ਵਿੱਚ 3 ਉਪ-ਭਾਗ ਹੋਣਗੇ । ਤਿੰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ । ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 15-20 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 12 ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਛੋਟ ਹੈ । ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 6 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ, ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ 3-4 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਗ-ੳ

1. (a) ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ : 1
ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਖਾਤਾ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦੇ ..... ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
- (b) ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ : 1
ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਸਮਾਯੋਜਨ ਖਾਤਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
- (c) ਵਸੂਲੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 1
2. ਦਾਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 2
3. ਗੁਰਮੀਤ, ਹਰਮੀਤ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਰਜੀਤ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖਰਚਾ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10% ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ । ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ 6,60,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਦੱਸੋ । 2
4. ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ : 2

ਸਾਲ	ਲਾਭ
31 ਮਾਰਚ, 2014	43,000
31 ਮਾਰਚ, 2015	50,000
31 ਮਾਰਚ, 2016	52,000
31 ਮਾਰਚ, 2017	65,000
31 ਮਾਰਚ, 2018	85,000

ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਦੇ ਔਸਤ ਲਾਭ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

5. ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 2
6. ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
(i) ਸਾਲ 31 ਦਸੰਬਰ, 2018 ਵਾਸਤੇ 'ਕਮਲੇਸ਼ ਕਲੱਬ ਦਿੱਲੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਖਾਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ : 4

ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	₹	ਅਦਾਇਗੀਆਂ	₹
To Balance b/d	638	By Rent and Taxes	336
To Entrance Fee	510	By Wages	490
To Subscription	3,200	By Lighting Charges	144
To Donation	330	By Lecturer's Fee	870
To Life Membership Fee	500	By Books Purchased	426
To Miscellaneous Income	28	By Office Expenses	900
To Profit on Entertainments	84	By Fixed Deposit	1,600
		(on 1.7.2018 @ 3% p.a.)	
		By Cash at Bank	484
		By Cash in hand	40
	5,290		5,290

142/A-SS

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ :

- (a) ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੇ ਕਲੱਬ ਕੋਲ 4,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ 1,700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਹੈ ।
- (b) ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਚੰਦਾ 35 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 45 ਰੁਪਏ ਹੈ ।
- (c) ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਇਆ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 60 ਰੁਪਏ ਹੈ ।
- (d) ਸਥਿਰ ਜਮਾ ਤੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।
- (e) ਪ੍ਰੋਵੀਡੇਂਟ ਫੰਡ ਨੂੰ ਲਾਭਗਤ ਆਮਦਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇ ।
ਆਮਦਨ ਖਰਚ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।
- (ii) ਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4
- (iii) ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਵਾਧਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4
- (iv) ਹਰਦੀਪ, ਅਵਤਾਰ ਅਤੇ ਕਰਨ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਦੇ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫਰਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ । 30 ਜੂਨ 2018 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ : 4

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪੱਤੀਆਂ	₹
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	33,000	ਬੈਂਕ	9,000
ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਾ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ	15,000	ਦੇਣਦਾਰ	60,000
ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	9,000	ਸਟਾਕ	80,000
ਹਰਦੀਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਰਜ਼	12,000	ਫਰਨੀਚਰ	25,000
12% ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼	20,000	ਪਲਾਂਟ	50,000
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ :	
ਹਰਦੀਪ	80,000	ਕਰਨ	20,000
ਅਵਤਾਰ	30,000		
ਕਰਨ	20,000		
ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ :			
ਹਰਦੀਪ	15,000		
ਅਵਤਾਰ	10,000		
	2,44,000		2,44,000

- (a) ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲ ਹੋਈਆਂ :
ਦੇਣਦਾਰ : 25,000 ਰੁਪਏ, ਸਟਾਕ : 70,000 ਰੁਪਏ, ਪਲਾਂਟ : 30,200 ਰੁਪਏ,
- (b) ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।
- (c) ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ 8,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਇਸਨੂੰ ਲੈਣਦਾਰੋਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਲ ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ।
- (d) ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਪੂਰਨ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਜੋਂ ਫਰਨੀਚਰ ਲੈ ਲਿਆ ।
- (e) 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਹੈ । ਇਹ ਬਿੱਲ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਵਿਕਾਸ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਤੋਂ 60% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ । ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਬਣਾਓ ।

7. ਰੰਜੀਵ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ 3:2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ। 31st ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ :

6

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪੱਤੀਆਂ	₹
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	40,000	ਰੋਕੜ	30,000
ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੰਡ	6,000	ਦੇਣਦਾਰ	47,000
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		ਸਟਾਕ	20,000
ਰੰਜੀਵ	60,000	ਫਰਨੀਚਰ	4,000
ਸਿਮਰਨ	40,000	ਭੂਮੀ ਤੇ ਇਮਾਰਤ	45,000
	1,46,000		1,46,000

ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸੰਜੀਵ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਲਾਭ ਦੇ 1/6 ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ :

- ਸੰਜੀਵ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਲਈ 30,000 ਰੁਪਏ ਦੇਵੇਗਾ।
- ਸੰਜੀਵ ਸ਼ਾਖ ਲਈ 10,000 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਅੱਧੀ ਰਕਮ ਰੰਜੀਵ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਵਲੋਂ ਕਢਵਾਈ ਗਈ।
- ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 16% ਅਤੇ 20% ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਤੇ 5% ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਗਈ।
- ਭੂਮੀ ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ 20% ਨਾਲ ਵਧਾਈ ਗਈ।
- ਫਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ 1,200 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ।

ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ, ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਬਣਾਓ।

ਜਾਂ

ਅਸ਼ੋਕ, ਭੀਮ ਤੇ ਚੇਤਨ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 3:3:2 ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। 31 ਮਾਰਚ 2019 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

6

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪੱਤੀਆਂ	₹
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	24,000	ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਰੋਕੜ	37,000
ਸਾਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ	36,000	ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	44,000
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		ਸਟਾਕ	1,20,000
ਅਸ਼ੋਕ	2,00,000	ਮਸ਼ੀਨਰੀ	1,59,000
ਭੀਮ	1,50,000	ਇਮਾਰਤ	2,00,000
ਚੇਤਨ	1,50,000		
	5,60,000		5,60,000

ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਪਰੈਲ 2019 ਤੋਂ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 4:3:2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਗੇ। ਸਹਿਮਤੀ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ :

- ਸਟਾਕ ਦਾ ਮੁੱਲ 1,10,000 ਰੁਪਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।
- ਮਸ਼ੀਨਰੀ 10% ਦਰ ਨਾਲ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ 5% ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਇਮਾਰਤ 20% ਦਰ ਨਾਲ ਵਧਾਈ ਗਈ।
- ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 2,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ, ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਬਣਾਓ।

ਭਾਗ-ਅ ਅਤੇ ਭਾਗ-ੲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਭਾਗ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਅ

- ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਾਹਕ
    - ਲੈਣਦਾਰ
    - ਮਾਲਕ
    - ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
  - ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਿੱਠੇ ਵਿੱਚ 'ਅਛੂਹਣਯੋਗ ਸੰਪੱਤੀਆਂ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿਖਾਈਆ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਮੱਦਾਂ ਲਿਖੋ।
  - ਸ਼ੁੱਧ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
- ਤਬਦੀਲਯੋਗ ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- ਨਿਮਨ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਲਾਭ-ਹਾਨੀ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ :

ਵਿਵਰਣ	31 ਮਾਰਚ, 2018 ₹	31 ਮਾਰਚ, 2019 ₹
ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	20,00,000	25,00,000
ਉਪਭੋਗ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ	5,00,000	6,50,000
ਹੋਰ ਖਰਚੇ	50,000	60,000

ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਆਜ 30,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੈ।

- ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
  - ਵਿਨੋਦ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 20,000 ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਤੇ 2 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਉੱਪਰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਮੰਗੇ :

ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਤੇ	3 ਰੁਪਏ
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੇ	4 ਰੁਪਏ (ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਸਮੇਤ)
ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ	2 ਰੁਪਏ
ਦੂਜੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ	3 ਰੁਪਏ

 35,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। 10,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਆਦਾ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਰਾਸ਼ੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਬਕਾਏ ਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ।

(6)

ਸ਼ਵੇਤਾ ਜਿਸਨੂੰ 800 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਹੋਏ ਸੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਦੀਪਕ ਜਿਸ ਨੂੰ 1,000 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਹੋਏ ਸੀ ਦੋਵੇਂ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ।

ਵਿਨੋਦ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀਆਂ ਬਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ।

- (ii) ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ : 1+1+1+1=4
- (a) ਚਾਲੂ ਅਨੁਪਾਤ (b) ਕਰਜ਼ ਸਮਤਾ ਅਨੁਪਾਤ
- (c) ਵਪਾਰਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ ਆਵਰਤ ਅਨੁਪਾਤ (d) ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ
- ਵੇਰਵੇ :

ਵਿਵਰਣ	₹
ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ	3,00,000
ਸਾਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ	1,00,000
ਕਰਜ਼	1,00,000
ਵਪਾਰ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	60,000
ਬੈਂਕ ਓਵਰਡਰਾਫਟ	20,000
ਸਟਾਕ	44,000
ਵਪਾਰਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ	1,20,000
ਰੋਕੜ	36,000
ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਉਧਾਰ ਆਮਦਨ	7,20,000
ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਕਦ ਆਮਦਨ	80,000

ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਲਾਗਤ ਦਾ 25% ਹੈ।

- (iii) ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ। 4
12. ਨਿਮਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ : 6

ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	31.03.2019	31.03.2018
	₹	₹
ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ	4,75,000	4,00,000
ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀ ਪਰੀਮਿਅਮ	60,000	—
ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	56,000	(30,000)
15% ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰ	2,50,000	2,00,000
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	1,10,000	50,000
ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ	14,000	10,000
ਰਿਪੈਅਰ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ	2,000	—
ਕੁਲ ਜੋੜ	9,67,000	6,30,000

142/A-SS

ਸੰਪੱਤੀਆਂ	31.03.2019 ₹	31.03.2018 ₹
ਸਥਿਰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ	5,00,000	2,00,000
Less : ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ	<u>48,000</u>	<u>30,000</u>
	4,52,000	1,70,000
ਗੈਰ-ਚਾਲੂ ਨਿਵੇਸ਼	45,000	40,000
ਸਟਾਕ	1,50,000	1,00,000
ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	1,06,000	2,26,000
ਰੋਕੜ	84,000	24,000
ਚਾਲੂ ਨਿਵੇਸ਼	30,000	50,000
ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਰੋਕੜ	1,00,000	20,000
ਕੁਲ ਜੋੜ	9,67,000	6,30,000

ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ :

- ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅੰਤਿਮ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ 36,000 ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।
- ਇੱਕ ਅਗਸਤ 2018 ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਕਰਜ਼-ਪੱਤਰਾਂ ਤੇ ਵਿਆਜ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
- 20,000 ਰੁਪਏ ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਸਥਾਈ ਸੰਪੱਤੀਆਂ (ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ 8,000 ਰੁਪਏ) 17,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ।
- 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਗੈਰ-ਚਾਲੂ ਨਿਵੇਸ਼ 14,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵੇਚਿਆ ।

ਜਾਂ

ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

3+3=6

ਭਾਗ-ੳ

- ਟੈਲੀ ਸਕਰੀਨ ਦੇ ਗੇਟਵੇ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ : 1
  - (ੳ) ਛੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ (ਅ) ਪੰਜ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ (ੳ) ਸੱਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ (ਸ) ਅੱਠ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ
  - Design view Report ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ? 1
  - ਸਪਰੈਡਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ Ctrl+B ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 1
- ਕੋਂਟਰਾ ਵਾਊਚਰ ਕੀ ਹੈ ? 2
- ਨਿਮਨ ਸੂਚਨਾਂ ਤੋਂ ਐਮ.ਐਸ. ਐਕਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੂਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਘਿਸਾਵਟ ਦੀ ਦਰ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਲਿਖੋ । 2

Cost of Asset	₹ 2,50,000
Annual amount of depreciation	₹ 40,000

11. ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(i) ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਨਿਮਨ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ :

4

2019	ਵਿਵਰਣ	₹
June 1	Started business with cash	2,00,000
June 1	Purchased furniture for cash	40,000
June 2	Purchased goods for cash	60,000
June 3	Stationery purchased	2,000
June 9	Purchased goods from Vinay on credit	10,000
June 15	Goods sold for cash	20,000
June 16	Goods sold on credit to Karan	10,000
June 30	Paid Salary	8,000

(ii) ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਟੈਲੀ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ :

4

2019	ਵਿਵਰਣ	₹
May 1	Ritu started business with cash	80,000
May 1	Purchased goods for cash	20,000
May 2	Sold goods for cash	20,000
May 3	Stationery purchased	2,000
May 4	Paid for repair of furniture	1,000
May 5	Refreshment Expenses	900
May 6	Paid for telegram	700
May 7	Taxi fare paid	600

(iii) ਐਮ.ਐਸ. ਐਕਸਲ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲਾਭ ਲਿਖੋ ।

4

12. ਨਿਮਨ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਐਮ. ਐਸ. ਅਸੈਸ. ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਖਾਕਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਓ :

6

Customer Id	Account No.	Name	Address	City	Balance ₹
901	99262	Sham Lal	Street No-2	Mohali	8,040
902	99269	Sohan Lal	Akash Nagar	Ludhiana	12,060
903	99563	Monika	Vijay Nagar	Abohar	20,080
904	99344	Raj Kumar	Bagh Colony	Fazilka	40,020

ਰੈਡੀਮਿਡ ਖਾਤਾ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

3+3=6

142/A-SS

[See 9th page

(Hindi Version)

- नोट : (i) अपनी उत्तर-पुस्तिका के मुख्य पृष्ठ पर विषय-कोड/पेपर-कोड वाले खाने में विषय-कोड/पेपर-कोड 142/A अवश्य लिखें।
- (ii) उत्तर-पुस्तिका लेते ही इसके पृष्ठ गिनकर देख लें कि इसमें टाइटल सहित 30 पृष्ठ हैं एवं सही क्रम में हैं।
- (iii) उत्तर-पुस्तिका में खाली छोड़े गये पृष्ठ/पृष्ठों के पश्चात् हल किये गये प्रश्न/प्रश्नों का मूल्यांकन नहीं किया जायेगा।
- (iv) प्रश्न-पत्र में तीन भाग हैं भाग-क, भाग-ख तथा भाग-ग। भाग-क सभी विद्यार्थियों के लिए अनिवार्य है तथा विद्यार्थी भाग-ख और भाग-ग में केवल एक भाग को चुन सकते हैं।
- (v) संख्यात्मक प्रश्नों के लिए शब्दों, लाइनों और पन्नों की कोई सीमा नहीं है।
- (vi) प्रोग्रामों के बिना साधारण गणक के उपयोग की अनुमति है।

भाग-क

- (vii) प्रश्न सं. 1 में एक-एक अंक के 3 उपभाग हैं। वस्तुनिष्ठ प्रश्नों में एक शब्द, एक वाक्य के उत्तर वाले प्रश्न/खाली स्थान भरो/सही अथवा गलत/बहु विकल्पीय प्रश्न हो सकते हैं।
- प्रश्न सं. 2 से 5 प्रत्येक के 2 अंक होंगे। सैद्धान्तिक प्रश्न का उत्तर 5-10 पंक्तियों में दिया जाना चाहिए।
- प्रश्न सं. 6 में चार उप-भाग हैं। चार में से कोई तीन प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न चार अंकों का होगा। सैद्धान्तिक प्रश्न का उत्तर 15-20 पंक्तियों में दिया जाना चाहिए।
- प्रश्न-सं. 7 आन्तरिक चयन वाला प्रश्न होगा। यह प्रश्न 6 अंकों का होगा।

भाग-ख तथा ग

- (viii) प्रश्न सं. 8 में एक-एक अंक के 3 उप-भाग होंगे। प्रत्येक भाग का उत्तर 1-15 शब्दों में दिया जाना चाहिए।
- प्रश्न सं. 9 तथा 10 प्रत्येक 2 अंकों का होगा। सैद्धान्तिक प्रश्न का उत्तर 5-10 पंक्तियों में दिया जाना चाहिए।
- प्रश्न सं. 11 में 3 उप-भाग होंगे। तीन में से कोई दो प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न 4 अंकों का होगा। सैद्धान्तिक प्रश्न का उत्तर 15-20 पंक्तियों में दिया जाना चाहिए।
- प्रश्न सं. 12 में आन्तरिक विकल्प है। यह 6 अंकों का होगा। सैद्धान्तिक प्रश्न का उत्तर, उत्तर-पुस्तिका के 3-4 पृष्ठों में दिया जाना चाहिए।

भाग-क

1. (a) रिक्त स्थान भरें : 1
आय तथा व्यय खाता लेखांकन के ..... आधार पर तैयार किया जाता है।
- (b) ठीक अथवा गलत लिखें : 1
पुनर्मूल्यांकन खाते को लाभ-हानि समायोजन खाता भी कहा जाता है।
- (c) वसूली खर्चों की व्याख्या करें। 1
2. दान क्या होता है ? 2
3. गुरमीत, हरमीत और सुरजीत साझेदार लाभ व हानि को बराबर बांटते हैं। साझेदारी दस्तावेज के अनुसार सुरजीत शुद्ध लाभ पर कमीशन का खर्चा निकालने के बाद 10% कमीशन का हकदार है। कमीशन से पहले शुद्ध लाभ 6,60,000 ₹ है। सुरजीत को दिये जाने वाले कमीशन की गणना करें और लाभ का वितरण दिखाएं। 2

4. एक फर्म के पिछले पांच वर्षों के लाभ नीचे दिये अनुसार हैं : 2

वर्ष	लाभ
31 मार्च, 2014	43,000
31 मार्च, 2015	50,000
31 मार्च, 2016	52,000
31 मार्च, 2017	65,000
31 मार्च, 2018	85,000

दो वर्ष की खरीददारी के औसत लाभ के आधार पर ख्याति के मूल्य की गणना करें।

5. पुनर्मूल्यांकन खाते और वसूली खाते में कोई दो अन्तर लिखें। 2

6. चार प्रश्नों में से कोई तीन प्रश्न करें :

- (i) वर्ष 31 दिसम्बर 2018 के लिए 'कमलेश क्लब दिल्ली' का प्राप्ति और भुगतान खाता नीचे दिये अनुसार है : 4

प्राप्तियां	₹	भुगतान	₹
To Balance b/d	638	By Rent and Taxes	336
To Entrance Fee	510	By Wages	490
To Subscription	3,200	By Lighting Charges	144
To Donation	330	By Lecturer's Fee	870
To Life Membership Fee	500	By Books Purchased	426
To Miscellaneous Income	28	By Office Expenses	900
To Profit on Entertainments	84	By Fixed Deposit	1,600
		(on 1.7.2018 @ 3% p.a.)	
		By Cash at Bank	484
		By Cash in hand	40
	5,290		5,290

नीचे दिये समायोजन आवश्यक हैं :

- (a) वर्ष के शुरू में क्लब के पास 4,000 रुपये की कीमत किताबें और 1,700 रुपये की कीमत का फर्नीचर है।
 (b) वर्ष के शुरू में बकाया चन्दा 35 रुपये और वर्ष के अन्त में 45 रुपये है।
 (c) छः महीनों का बकाया किराया वर्ष के शुरू में और वर्ष के अन्त में 60 रुपये है।
 (d) सावधि जमा पर वर्ष दौरान ब्याज प्राप्त नहीं हुआ।
 (e) प्रवेश शुल्क को राजस्व आमदन गिना जाए।
 आय तथा व्यय खाता बनाइये।

- (ii) स्थिर पूंजी खाते तथा परिवर्तनशील पूंजी खाते में कोई चार अन्तर लिखें। 4

- (iii) त्याग अनुपात और वृद्धि अनुपात में कोई चार अन्तर लिखें। 4

- (iv) हरदीप, अवतार और करण लाभ को बराबर बांटते हैं। उन्होंने फर्म को बन्द कर दिया। 30 जून 2018 को स्थिति विवरण निम्नलिखित अनुसार है :

4

दायित्व	₹	सम्पत्तियां	₹
विविध लेनदार	33,000	बैंक	9,000
संदिग्ध के लिए संचय	15,000	देनदार	60,000
लाभ व हानि खाता	9,000	रहतिया	80,000
हरदीप की पत्नी का कर्ज	12,000	फर्नीचर	25,000
12% बैंक कर्ज	20,000	प्लांट	50,000
पूंजी खाते :		चालू खाता :	
हरदीप	80,000	करण	20,000
अवतार	30,000		
करण	20,000		
चालू खाते :			
हरदीप	15,000		
अवतार	10,000		
	2,44,000		2,44,000

- (a) सम्पत्तियां नीचे दिये अनुसार वसूल हुई :

देनदार : 25,000 रुपये, रहतिया : 70,000 रुपये, प्लांट : 30,200 रुपये,

- (b) बैंक के कर्ज को छः महीने के ब्याज समेत वापिस कर दिया गया।

- (c) यह देखने में आया कि 8,000 रुपये का एक निवेश बहियों में दर्ज नहीं था। इसे लेनदारों में से एक ने इस मूल्य पर ले लिया।

- (d) हरदीप ने अपनी पत्नी द्वारा दिये कर्ज के पूर्ण निपटारे के रूप में फर्नीचर ले लिया।

- (e) 10,000 रुपये की छूट के तहत एक बिल है। यह बिल 'विकास' से प्राप्त हुआ था। विकास दिवालिया हो गया और उसकी सम्पत्ति से 60% प्राप्त कर लिए थे।

वसूली खाता बनाइये।

7. रंजीव और सिमरन एक फर्म में लाभ को आपस में 3 : 2 के अनुपात में बांटते हुए फर्म में साझेदार थे। उनका 31 मार्च 2019 को स्थिति विवरण निम्नलिखित था :

6

दायित्व	₹	सम्पत्तियां	₹
विविध लेनदार	40,000	रोकड़	30,000
सामान्य संचय	6,000	देनदार	47,000
पूंजी खाते :		रहतिया	20,000
रंजीव	60,000	फर्नीचर	4,000
सिमरन	40,000	भूमि व इमारत	45,000
	1,46,000		1,46,000

उपरोक्त तिथि को फर्म में संजीव को नये साझेदार के तौर पर 1/6 हिस्से के लिए निम्नलिखित शर्तों पर शामिल किया :

- (i) संजीव अपने हिस्से की पूंजी के लिए 30,000 रुपये देगा।
- (ii) संजीव ख्याति के लिए 10,000 रुपये अदा करेगा। आधी रकम संजीव और सिमरन द्वारा निकाली गई।
- (iii) रहतिया और फर्नीचर क्रमशः 16% और 20% घटाया जाएगा।
- (iv) देनदारों पर 5% का प्रावधान बनाया गया।
- (v) भूमि व इमारत को 20% बढ़ाया गया।
- (vi) फर्म के खिलाफ किसी नुकसान के लिए दावा किया गया और 1,200 रुपये की देयता उत्पन्न हुई।

पुनर्मूल्यांकन खाता, साझेदारों के पूंजी खाते तथा नई फर्म का अन्तिम चिट्ठा बनाइये।

अथवा

अशोक, भीम और चेतन लाभ व हानि को 3 : 3 : 2 में बांटते हुए साझेदार हैं। मार्च 31, 2019 को उनका स्थिति विवरण निम्नलिखित अनुसार है :

6

दायित्व	₹	सम्पत्तियां	₹
विविध लेनदार	24,000	बैंक में रोकड़	37,000
सामान्य संचय	36,000	विविध देनदार	44,000
पूंजी खाते :		रहतिया	1,20,000
अशोक	2,00,000	मशीनरी	1,59,000
भीम	1,50,000	इमारत	2,00,000
चेतन	1,50,000		
	5,60,000		5,60,000

साझेदारों ने निर्णय किया कि वे एक अप्रैल 2019 से लाभ व हानि को 4:3:2 के अनुपात में बांटेंगे, सहमति यह हुई कि :

- (i) रहतिया का मूल्य 1,10,000 रुपये पाया गया।
- (ii) मशीनरी 10% की दर से कम की गई।
- (iii) देनदारों तथा संदिग्ध ऋणों के लिए 5% का प्रावधान बनाया जाएगा।
- (iv) इमारत 20% की दर से बढ़ाई गई।
- (v) विविध लेनदारों में 2,500 रुपये के दायित्व का दावा नहीं किया गया।

साझेदारों ने पुनर्मूल्यांकन मूल्य को बहियों में लिखने का फैसला किया वे सामान्य संचय को बांटना नहीं चाहते।

पुनर्मूल्यांकन खाता, पूंजी खाते तथा संशोधित अन्तिम चिट्ठा बनाइये।

भाग-ख तथा भाग-ग में से कोई एक भाग कीजिए।

भाग-ख

8. (a) ऋण-पत्र धारक हैं : 1
- (i) कम्पनी के ग्राहक (ii) लेनदार
- (iii) स्वामी (iv) इनमें से कोई भी नहीं।
- (b) कम्पनी के स्थिति विवरण में 'अमूर्त सम्पत्तियों' के अधीन प्रस्तुत की जाने वाली कोई दो मदें लिखें। 1
- (c) शुद्ध रोकड़ प्रवाह क्या होता है ? 1
9. परिवर्तन योग्य ऋण-पत्र से क्या अभिप्राय है ? 2
10. निम्नलिखित जानकारी से तुलनात्मक लाभ-हानि विवरण तैयार करें : 2

विवरण	31 मार्च, 2018 ₹	31 मार्च, 2019 ₹
संचालन से आय	20,00,000	25,00,000
उपभोग की गई सामग्री की लागत	5,00,000	6,50,000
अन्य व्यय	50,000	60,000

निवेश पर ब्याज 30,000 रुपये प्रति वर्ष के हिसाब से है।

11. तीन प्रश्नों में से कोई दो प्रश्न करें :
- (i) विनोद लिमिटेड ने 20,000 समता अंशों हेतु 10 रुपये प्रति अंश और 2 रुपये प्रीमियम पर प्रार्थना पत्र निम्न अनुसार अदा करने हेतु आमन्त्रित किये :
- आवेदन पर 3 रुपये
- आवंटन पर 4 रुपये (प्रीमियम सहित)
- पहली याचना 2 रुपये
- दूसरी व अन्तिम याचना 3 रुपये
- 35,000 अंशों के लिए आवेदन प्राप्त हुए। 10,000 अंशों के लिए प्राप्त आवेदनों का कोई आवंटन नहीं किया गया और शेष आवेदनों को अनुपातिक रूप में आवंटित किया गया। ज्यादा आवेदन राशि आवंटन के बकाये पर उपयोग की गई।
- श्वेता जिसे 800 अंश अलाट हुए थे आवंटन राशि तथा याचना राशि देने में असफल रही। दीपक जिसे 1,000 अंश अलाट हुए थे दोनों याचना की राशि देने में असफल रहा। उनके अंश जब्त कर लिए गये।
- विनोद लिमिटेड की बहियों में जर्नल प्रविष्टियां कीजिए। 4
- (ii) निम्नलिखित जानकारी से अनुपात की गणना करें : 1+1+1+1=4
- (a) चालू अनुपात (b) ऋण-समता अनुपात
- (c) व्यापारिक प्राप्तियोग्य आवर्त अनुपात (d) सकल लाभ अनुपात

विवरण	₹
अंश पूंजी	3,00,000
सामान्य संचय	1,00,000
ऋण	1,00,000
व्यापार देनदारियां	60,000
बैंक ओवरड्राफ्ट	20,000
रहतिया	44,000
व्यापारिक प्राप्य	1,20,000
रोकड़	36,000
उधार आगम क्रियाओं से प्राप्ति	7,20,000
नकद आगम क्रियाओं से प्राप्ति	80,000

सकल लाभ लागत का 25% है।

(iii) रोकड़ प्रवाह विवरण की कोई चार सीमाएं लिखें।

4

12. निम्न जानकारी से रोकड़ प्रवाह विवरण तैयार कीजिए :

6

पूंजी एवं दायित्व	31.03.2019 ₹	31.03.2018 ₹
अंश पूंजी	4,75,000	4,00,000
प्रतिभूति प्रीमियम	60,000	—
लाभ व हानि खाता	56,000	(30,000)
15% ऋण-पत्र	2,50,000	2,00,000
विविध लेनदार	1,10,000	50,000
संदिग्ध ऋणों के लिए प्रावधान	14,000	10,000
मरम्मत के लिए प्रावधान	2,000	—
कुल	9,67,000	6,30,000
सम्पत्तियां	31.03.2019 ₹	31.03.2018 ₹
स्थिर सम्पत्तियां	5,00,000	2,00,000
Less : जमा हास	<u>48,000</u>	<u>30,000</u>
	4,52,000	1,70,000
गैर-चालू निवेश	45,000	40,000

रहत्या	1,50,000	1,00,000
विविध देनदार	1,06,000	2,26,000
रोकड़	84,000	24,000
चालू निवेश	30,000	50,000
बैंक में रोकड़	1,00,000	20,000
कुल	9,67,000	6,30,000

अतिरिक्त सूचना :

- वर्ष के दौरान अंतरिम लाभांश का भुगतान 36,000 रुपये किया गया।
- एक अगस्त 2018 को 50,000 रुपये के अतिरिक्त ऋण-पत्र जारी किये गये। ऋण पत्रों पर ब्याज नियमित तौर पर दिया जाता है।
- 20,000 रुपये लागत की स्थिर सम्पत्ति (जमा हास 8,000 रुपये) 17,000 रुपये में बेची।
- 10,000 रुपये की लागत का गैर चालू निवेश 14,000 रुपये में बेचा।

अथवा

वित्तीय विवरण विश्लेषण का महत्व और सीमाएं लिखें।

3+3=6

भाग-ग

- टैली स्क्रीन के गेटवे को अलग किया जाता है : 1
  - (क) छः वर्गों में (ख) पांच वर्गों में (ग) सात वर्गों में (घ) आठ वर्गों में
  - Design view Report का क्या उद्देश्य है ? 1
  - स्प्रेडशीट में Ctrl+B का प्रयोग कब किया जाता है ? 1
- कॉन्ट्रा वाउचर क्या है ? 2
- निम्न सूचना से एम.एस.एक्सेल में उपयुक्त सूत्र का प्रयोग करके हास की दर पता करने का ढंग लिखें : 2

Cost of Asset	₹ 2,50,000
Annual amount of depreciation	₹ 40,000

- तीन प्रश्न में से कोई दो प्रश्न करें :
  - कम्प्यूटर लेखाकारी प्रणाली अधीन निम्न लेन-देन की जर्नल प्रविष्टियां कीजिए : 4

2019	विवरण	₹
June 1	Started business with cash	2,00,000
June 1	Purchased furniture for cash	40,000
June 2	Purchased goods for cash	60,000
June 3	Stationery purchased	2,000
June 9	Purchased goods from Vinay on credit	10,000
June 15	Goods sold for cash	20,000
June 16	Goods sold on credit to Karan	10,000
June 30	Paid Salary	8,000

(ii) निम्न लेन-देन से टैली में नकद खाता तैयार करें :

2019	विवरण	₹
May 1	Ritu started business with cash	80,000
May 1	Purchased goods for cash	20,000
May 2	Sold goods for cash	20,000
May 3	Stationery purchased	2,000
May 4	Paid for repair of furniture	1,000
May 5	Refreshment Expenses	900
May 6	Paid for telegram	700
May 7	Taxi fare paid	600

(iii) एम. एस. एक्सेल के कोई चार लाभ लिखें।

12. निम्न सूचना से एम.एस. एक्सेल में टेबल खाका बनाकर दिखायें :

Customer Id	Account No.	Name	Address	City	Balance ₹
901	99262	Sham Lal	Street No-2	Mohali	8,040
902	99269	Sohan Lal	Akash Nagar	Ludhiana	12,060
903	99563	Monika	Vijay Nagar	Abohar	20,080
904	99344	Raj Kumar	Bagh Colony	Fazilka	40,020

अथवा

बनी-बनाई लेखाकारी प्रणाली की लाभ और सीमाएं लिखें।

3+3=6

(English Version)

- Note :** (i) You must write the subject-code/paper-code . 142/A in the box provided on the title page of your answer-book.
- (ii) Make sure that the answer-book contains 30 pages (including title page) and are properly serialed as soon as you receive it.
- (iii) Question/s attempted after leaving blank page/s in the answer-book would not be evaluated.
- (iv) There are 3 sections in the question paper i.e. **Part-A, Part-B and Part-C. Part-A is compulsory for all the students and students may choose only one Part from Part-B and Part-C.**
- (v) There is no word, line or page limit for numerical questions.
- (vi) The use of non-programmable simple calculator is allowed.

Part-A

- (vii) Question No. 1 consists of 3 sub parts carrying 1 mark each. Objective type questions may include questions with one word, one sentence answer/ fill in the blank/true or false/multiple choice type questions.

Question No. 2 to 5 will carry 2 marks each. Answer of theoretical question should be given in 5-10 lines.

Question No. 6 consists of 4 sub parts. Attempt any **three** questions out of four. Each question will carry 4 marks. Answer of theoretical question should be given in 15-20 lines.

Question No. 7 be having an internal choice. This question carries 6 marks.

Part-B and Part C

(viii) Question No. 8 consists of 3 sub parts carrying 1 mark each. Answer of each Part should be given in 1-15 words.

Question No. 9 and 10 will carry 2 marks each. Answer of theoretical question should be given in 5-10 lines.

Question No. 11 consists of 3 sub parts. Attempt any **two** questions out of three. Each question will be of 4 marks. Answer of theoretical question should be given in 15-20 lines.

Question No. 12 is with internal choice. This question will be of 6 marks. Answer of theoretical question should be given in 3-4 pages of answer-book.

Part-A

1. (a) Fill in the Blank : 1
Income and Expenditure Account is prepared on ..... basis of Accounting.
- (b) Write true or false : 1
Revaluation Account is also known as 'Profit and Loss Adjustment Account'.
- (c) Explain the Realisation Expenses. 1
2. What is Donation ? 2
3. Gurmeet, Harmeet and Surjeet are partners sharing profit and loss equally. As per partnership deed, Surjeet is entitled to a commission of 10% on Net Profit after charging such commission. Net profit before charging commission is ₹ 6,60,000. Find out Commission Payable to Surjeet. Also show distribution of profit. 2
4. The profits of a firm for the last five years were as follows : 2

Year	Profit
31 March 2014	43,000
31 March 2015	50,000
31 March 2016	52,000
31 March 2017	65,000
31 March 2018	85,000

You are required to calculate the value of Goodwill on the basis of two years purchase of Average Profit.

5. Write any two difference between Revaluation Account and Realisation Account. 2
6. Attempt any **three** questions out of four questions.

- (i) Following is the Receipts and Payments Account of 'Kamlesh Club Delhi' for the year 31st December 2018 : 4

Receipts	₹	Payments	₹
To Balance b/d	638	By Rent and Taxes	336
To Entrance Fee	510	By Wages	490
To Subscription	3,200	By Lighting Charges	144
To Donation	330	By Lecturer's Fee	870
To Life Membership Fee	500	By Books Purchased	426
To Miscellaneous Income	28	By Office Expenses	900
To Profit on Entertainments	84	By Fixed Deposit (on 1.7.2018 @ 3% p.a.)	1,600
		By Cash at Bank	484
		By Cash in hand	40
	5,290		5,290

The following adjustments are required :

- (a) At the beginning of the year, the club possessed books worth ₹ 4,000 and furniture worth ₹ 1,700.
- (b) Subscription in arrears at the beginning of the year ₹ 35 and at end of the year ₹ 45
- (c) Six month rent ₹ 60 was due at the beginning of the year and at the end of the year.
- (d) No Interest has been received on fixed deposits during the year.
- (e) Entrance fee are to be treated as revenue income.

Prepare Income and Expenditure Account.

- (ii) Write any four difference between Fixed Capital Account and Fluctuating Capital Account. 4
- (iii) Write any four difference between Sacrifice Ratio and Gaining Ratio. 4
- (iv) Hardip, Avtar and Karan Sharing profits equally, they dissolved the firm. Following is their Balance Sheet as at 30th June, 2018 : 4

Liabilities	₹	Assets	₹
Sundry Creditors	33,000	Bank	9,000
Reserve for Contingency	15,000	Debtors	60,000
Profit and Loss A/c	9,000	Stock	80,000
Hardip's wife loan	12,000	Furniture	25,000
12% Bank Loan	20,000	Plant	50,000

Capital Accounts :		Current Account :	
Hardip	80,000	Karan	20,000
Avtar	30,000		
Karan	20,000		
Current Accounts :			
Hardip	15,000		
Avtar	10,000		
	2,44,000		2,44,000

- (a) The Assets realised as follows :
Debtors : ₹ 25,000, Stock : ₹ 70,000, Plant : ₹ 30,200
- (b) Bank Loan was repaid alongwith interest of six months.
- (c) It was found that an investment not recorded in the books is worth ₹ 8,000. This is taken over by one of the creditors at this value.
- (d) Hardip agreed to accept furniture in full settlement of his wife's Loan.
- (e) There is a bill for ₹ 10,000 under discount. This bill was received from Vikas. Vikas proved insolvent and 60% were received from his estate.
- Prepare Realisation Account.

7. Ranjiv and Simran were partners in a firm sharing profits in the ratio of 3:2. On 31st March 2019, their Balance Sheet was as follows :

6

Liabilities	₹	Assets	₹
Sundry Creditors	40,000	Cash	30,000
Reserve Fund	6,000	Debtors	47,000
Capital Accounts :		Stock	20,000
Ranjiv	60,000	Furniture	4,000
Simran	40,000	Land and Building	45,000
	1,46,000		1,46,000

On the above date Sanjeev was admitted as New Partner in the firm for 1/6th share in the Profits on the following terms :

- (i) Sanjeev will pay ₹ 30,000 as his capital.
- (ii) Sanjeev will pay ₹ 10,000 for Goodwill. Half of the amount is to be withdrawn by Ranjiv and Simran.
- (iii) Stock and furniture be reduced by 16% and 20% respectively.
- (iv) The provision for debtors is to be created 5%.

- (v) Land and Building be appreciated by 20%.
 (vi) There being a claim against the firm for Damages, so a liability to the extent of ₹ 1,200 should be created.

Prepare Revaluation Account, Partners Capital Account and Balance Sheet of New firm.

or

Ashok, Bhim and Chetan are Partners sharing profit and losses in the ratio of 3:3:2. Their Balance Sheet as at 31st March 2019 was as follows : 6

Liabilities	₹	Assets	₹
Sundry Creditors	24,000	Cash at Bank	37,000
General Reserve	36,000	Sundry Debtors	44,000
Capital Accounts :		Stock	1,20,000
Ashok	2,00,000	Machinery	1,59,000
Bhim	1,50,000	Building	2,00,000
Chetan	1,50,000		
	5,60,000		5,60,000

Partners decided that with effect from 1st April 2019, they would share profit and losses in the ratio of 4:3:2. It was agreed that :

- (i) Stock be valued at ₹ 1,10,000
 (ii) Machinery is to be depreciated by 10%
 (iii) A provision for doubtful debtors is to be made @ 5%
 (iv) Building to be appreciated by 20%.
 (v) A liability for ₹ 2,500 included in sundry creditors is not likely to arise.

Partners agreed that the revised values are to be recorded in the Books. They do not, however want to distribute the General Reserve.

Prepare Revaluation Account, Capital Accounts and the Revised Balance Sheet.

Attempt any *one* Part from Part-B and Part-C

Part-B

8. (a) Debenture holders are : 1
 (i) Customers of the Company (ii) Creditors
 (iii) Owners (iv) None of these
 (b) Write any two items presented under the head 'Intangible Assets' in the Balance Sheet of a company. 1
 (c) What is Net Cash Flow ? 1

9. What is meant by convertible debentures ? 2
10. Prepare comparative statement of profit and loss from the following Information : 2

Particulars	31 March 2018 ₹	31 March 2019 ₹
Revenue from operations	20,00,000	25,00,000
Cost of Materials Consumed	5,00,000	6,50,000
Other Expenses	50,000	60,000

Interest on investment @ ₹ 30,000 each year.

11. Attempt any two questions out of the three questions :

(i) Vinod Ltd. invited applications for issuing 20,000 equity shares of ₹ 10 each at a premium of ₹ 2 per share. The amount was payable as follows :

On application	₹ 3
On allotment	₹ 4 (Including Premium)
On first call	₹ 2
On second and final call	₹ 3

Applications for 35,000 shares received. Applications for 10,000 shares were rejected and prorata allotment was made to the remaining applicants. Excess application money was utilized towards sum due on allotment.

Shweta who had allotted 800 shares failed to pay allotment and call money. Deepak who had allotted 1,000 shares failed to pay the two calls. Their shares were forfeited. Pass necessary journal entries in the Books of Vinod Ltd. 4

(ii) Calculate the following ratios from the detail given below : 1+1+1+1=4

- (a) Current Ratio (b) Debt Equity Ratio
(c) Trade Receivables Turnover ratio (d) Gross Profit Ratio

Particulars	₹
Share Capital	3,00,000
General Reserve	1,00,000
Loan	1,00,000
Trade Payables	60,000
Bank Overdraft	20,000
Stock	44,000
Trade Receivables	1,20,000
Cash	36,000
Credit Revenue from operations	7,20,000
Cash Revenue from operations	80,000

Gross profit 25% on cost.

(iii) Explain any four limitations of cash flow statement. 4

12. From the following information prepare cash flow statement :

6

Capital and liabilities	31.03.2019 ₹	31.03.2018 ₹
Share Capital	4,75,000	4,00,000
Securities Premium	60,000	—
Profit and Loss Account	56,000	(30,000)
15% Debentures	2,50,000	2,00,000
Sundry Creditors	1,10,000	50,000
Provision for Doubtful Debts	14,000	10,000
Provision for Repairs	2,000	—
Total	9,67,000	6,30,000
Assets	31.03.2019 ₹	31.03.2018 ₹
Fixed Assets	5,00,000	2,00,000
Less : Accumulated Depreciation	<u>48,000</u>	<u>30,000</u>
	4,52,000	1,70,000
Non-Current Investment	45,000	40,000
Stock	1,50,000	1,00,000
Sundry Debtors	1,06,000	2,26,000
Cash	84,000	24,000
Current Investments	30,000	50,000
Cash in Bank	1,00,000	20,000
Total	9,67,000	6,30,000

Additional Information :

- Interim dividend paid during the year ₹ 36,000
- Additional Debentures issued ₹ 50,000 on 1st August, 2018. Interest on Debentures has been paid regularly.
- Fixed Asset Costing ₹ 20,000 (Accumulated Depreciation ₹ 8,000) were sold for ₹ 17,000.
- Non current investments costing 10,000 were sold for ₹ 14,000.

or

Write significance and limitations of Financial Statement Analysis.

3+3=6

142/A-SS

Part-C

8. (a) Gateway of Tally screen is separated into : 1
 (i) Six Sections (ii) Five Sections (iii) Seven Sections (iv) Eight Sections
 (b) What is purpose of Design view Report ? 1
 (c) When Ctrl+B is used in spreadsheet ? 1
9. What is contra voucher ? 2
10. From the following information write the method to calculate rate of depreciation using appropriate formula in M.S. Excel. 2

Cost of Asset	₹ 2,50,000
Annual amount of depreciation	₹ 40,000

11. Attempt any *two* questions out of three questions.

- (i) Pass the Journal Entries of the following under computer accounting system : 4

2019	Particulars	₹
June 1	Started business with cash	2,00,000
June 1	Purchased furniture for cash	40,000
June 2	Purchased goods for cash	60,000
June 3	Stationery purchased	2,000
June 9	Purchased goods from Vinay on credit	10,000
June 15	Goods sold for cash	20,000
June 16	Goods sold on credit to Karan	10,000
June 30	Paid Salary	8,000

- (ii) Prepare Cash Account in Tally from the following transactions : 4

2019	Particulars	₹
May 1	Ritu started business with cash	80,000
May 1	Purchased goods for cash	20,000
May 2	Sold goods for cash	20,000
May 3	Stationery purchased	2,000
May 4	Paid for repair of furniture	1,000
May 5	Refreshment Expenses	900
May 6	Paid for telegram	700
May 7	Taxi fare paid	600

- (iii) Write any four advantages of MS-Excel. 4

12. From the following information show a design table in M.S. Access :

6

Customer Id	Account No.	Name	Address	City	Balance ₹
901	99262	Sham Lal	Street No-2	Mohali	8,040
902	99269	Sohan Lal	Akash Nagar	Ludhiana	12,060
903	99563	Monika	Vijay Nagar	Abohar	20,080
904	99344	Raj Kumar	Bagh Colony	Fazilka	40,020

or

Write advantages and limitations of Readymade Accounting System.

3+3=6